

manjkava zato što brojnost ne sme biti jedini kriterijum za ocenu o priznavanju kolektivnog prava na osnivanje nacionalnog saveta, osim u slučaju kada je broj građana koji se izjašnjavaju kao pripadnici određene nacionalne manjine toliko mali da se ne može govoriti o zajednici već o grupi ljudi koja se broji desetinama članova. Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manina u svom određenju pojma nacionalne manjine navodi kriterijume koje grupa državljana mora ispuniti među kojima je i reprezentativnost, međutim, nije bliže određeno koji je broj građana potreban da bi ovaj uslov bio ispunjen. Takođe, navodi se da je drugim malobrojnim nacionalnim manjinama, kao na primer Aškalijama, priznato pravo na osnivanje nacionalnih saveta iako je njihov broj neznatno veći od broja građana koji su se izjasnili kao Cincari. Zaštitnik građana je posebno istakao da upravo malobrojne zajednice imaju veću potrebu za zaštitom kako bi imali mogućnost očuvanja svog kulturnog identiteta.

Pokrajinski ombudsman objavio je izveštaj o istraživanju čiji je cilj bio da se ustanovi u kojoj meri nacionalni saveti koriste zakonska ovlašćenja. Kada su u pitanju opšte nadležnosti nacionalnih saveta koje su regulisane članom 10 Zakona istraživanje je pokazalo da se većina nacionalnih saveta korisila barem jednim ovlašćenjem ali da su skoro svi iskoristili svoja ovlašćenja da se utvrde obrazovno-vaspitne ustanove koje su od značaja za nacionalnu manjinu i da učestvuju u upravljanju tim ustanovama. Mali broj nacionalnih saveta je koristio mogućnost da se osnivačka prava Republike, pokrajine ili jedinice lokalne samouprave prenesu u celini ili delimično na savete. Pokrajinski ombudsman pretpostavlja da je osnovni razlog finansijske prirode, pošto osnivačka prava sa sobom nose i određene obaveze.

Iako su koristili ovlašćenja u oblasti kulture nijedan nacionalni savet nije iskoristio mogućnost da predloži jedinicama lokalne samouprave obustavljanje izvršenja prostornih i urbanističkih planova zato što smatra da bi izvršenje pomenutih planova ugrozilo kulturna dobra od posebnog značaja za nacionalnu manjinu. Samo sedam nacionalnih saveta je koristilo mogućnost da osnuje ustanovu kulture, tako da danas postoji samo 10 ustanova kulture čiji je osnivač savet. Sa druge strane, za 107 ustanova kulture su nacionalni saveti utvrdili da su od posebnog značaja za očuvanje, unapređenje i razvoj posebnosti nacionalnog identiteta.

Oblast obaveštavanja takođe nije bila u dovoljnoj meri zastupljena.

Nacionalni saveti nisu koristili zakonsko ovlašćenje da daju mišljenje i predloge Savetu Republičke radiodifuzne agencije u vezi sa informisanjem na jeziku nacionalne manjine niti su odredili predstavnika u Savetu Republičke radiodifuzne agencije koji učestvuje u njegovom radu, doduše bez prava odlučivanja, kada se razmatraju pitanja u vezi sa informisanjem na jeziku nacionalne manjine.

Kada je reč o službenoj upotrebi jezika i pisma širina ovlašćenja nacionalnih saveta zavisi od toga da li je jezik i pismo u službenoj upotrebi pošto one nacionalne manjine čiji jezik i pismo nisu u službenoj upotrebi ne mogu da koriste većinu ovih nadležnosti. Međutim, nacionalni saveti koji su mogli da koriste ovo pravo koristili su više ovlašćenja u ovo